

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę

N^{ro}. 62.

31. Maia 1820

Wiadomości krajowe.

Gazety Pragskie z d. 15. b. m. zawierają co następuje: „Dnia wczorayszego rano raczył iego C. K. Mość dać naylaskawiey posłuchanie tuteyszym Władzom cywilnym i wojskowym. O godzinie 1 przedstawiono Cesarstwu Ichmość Stan szlachecki płci męzkiej, o godzinie 5 damy. Poczem Nayiaśnieysza Cesarzowa przyymowała u siebie Władze cywilne i wojskowe. Łaskawość Nayiaśnieyszych Cesarstwa okazana przy tey okoliczności, zniewalała wszystkich serca i napełniła ie uczuciami radości i uszanowania.

Z *Wiednia* d. 20. *Maia*. — Dzisiaj odbyły się Trzydzieste drugie Obrady, zgromadzonych tu Pełnomocników Gabinetów Niemieckich, w gmachu C. K. tayney Kancllaryi Nadworney Stanu.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Pomiędzy aktami urzędowymi, które Prezydent Zjednoczonych Stanów Ameryki północney przelożył w ostatniem poselstwie Kongresowi, załączony był list Rossyyskiego Ministra spraw zewnętrznych, Hrabiego Nesselrode, pisany do Posła Rossyyskiego w Ameryce północney P. Polëtika zawierający co następuje: „Cesarz Jegomość nie przyymnie na siebie usprawiedliwiania postępowań Ministerium Hiszpańskiego; lecz obstaie za sprawą pokoju i ludzkości. Prawa Zjednoczonych Stanów są silnie ugruntowane, ażeby ich można naruszyć środkami gwałtownymi. Okoliczności skłaniające Hiszpanię do zatwierdzenia traktatu ustępczego Floryd, zdają się bydyć tak nagłacemi, iż spodziewać się należy, że się do nich skłoni Hiszpania. Zjednoczone Stany mogą w tem zdarzeniu połączyć sławę umiarkowania z polityką. Z tych

tedy powodów Jego Cesarska Mość życzy sobie, aby Zjednoczone Stany Ameryki dały Hiszpanii przykład cierpliwości; atoli z tad nie wypływa, iakoby Jego Cesarska Mość chciał się mieszać do spraw dla niego zupełnie obcych; jest to tylko życzenie, które Jego Cesarska Mość wynurza.“

Podług gazet nadeszłych z Nowego Yorku pod d. 5. Kwietnia, przybył do Ameryki północney na pokładzie okrętu James Monroe, P. Vives ze zleceniami dworu Hiszpańskiego dla ukończenia układów o Florydy.

Wiadomości nadeszłe do Nowego Yorku z Buenos-Ayres, potwierdzają o zaszkty, tamże zmianie Rządowej. Mowią, iż Admiral Cochrane zniszczył trzy Hiszpańskie okręty, które odplynęły z Kadyxu 1819 do Lymy.

Ameryka Hiszpańska.

Wiadomości naynowsze z Centy datowane pod d. 7. Marca, donoszą, iż w Santiago nie usmierzone ieszcze rozruchów pomimo, że od d. 14. weszło do tego miasto 400 dragonów dla wzmożenia osady. Powstanie wybuchło nappierwey w mieście pomiędzy czarnymi, z którymi połączyło się innych z wielu bliskich osad.

Listy z Rio de Janeiro umieszczone w gazetach Angielskich donoszą, że Lord Cochrane wylądowawszy we 200 ludzi na d. 7. Lutego w Pisco na brzegach morskich kilka mil ku południowi od Limy, odparł 1200 Hiszpanów i opanował miasto, gdzie zaopatrzył się w rum dla swojej flotty.

Hiszpania.

Dostrzegacz Austriacki z d. 19. Maia donosi: Gazety Paryzkie które z d. 9. t. m. przez nadzwyczajną odebraliśmy sposobność, zawierają krótko zebrane wiadomości z Madrytu, datowane pod d. 27. Kwietnia: „Wszystkie wyroki Stanów (Cortes) przychodzą powoli do skutku. Nappierwey wykonanym bę-

dzie wyrok względem urzędzenia gwardyi Narodowej. Potwierdzamy tu listę iako urzędowa, nowych Jenerałow Adjutantów Króla, któremi są Jenerałowie Porucznicy: Ballesteros, O'Donoju, Campo Verde, Villacampa, J. Zaias; Marszałkowie Riego i Quiroga. — Jezuitci zostali zniesieni. Członki tego Zakonu pobierają co dziennie pensyi, piastra. — Nowa Rada Stanu iest czynna; członki teyże złożyły przysięgę. — Don Canga Arguelas obiał teraz Zarząd Ministerstwa Skarbu. — Wszystkie wyroki Stanów (*Cortes*) względem spraw Amerykańskich nabierają swey mocy. — Wyrok Królewski względem wychodców Hiszpańskich stronników Józefa iest ogłoszony; atoli ci nie przybyli ieszcze do Madrytu póki Stany (*Cortes*) w tey mierze nie postanowią. Korpus karabinierów Królewskich przestał Królowi adres powinszowania, który wręczył Królowi brat iego Don Carlos, Szef tego korpusu. (Tym sposobem zbija się wieść o oddaleniu tego Xiążęcia z Madrytu.)

Wyrokiem Królewskim wydanym pod d. 26. Kwietnia ułagodzono ostatnią uchwałę z 23. t. m. względem powrotu Józefinistów. Wolno iest im tymczasowie przebywać w Prowincyiach Alava, Biscaia, Guipuseoa i Starey Kastylii, w północney stronie ku Burgos, dopóki zgromadzone Stany (*Cortes*) nie postanowią względem trwałości lub odwołania wyroku z d. 24. Września.

Stosownie do zaszych rozkazów Króla ogłaszają Konstytucyę po parafiach, Duchowni miejscowi w dnie Świąt i Niedzieli, we Szkołach niższych nauczyciele, w Uniwersytetach Professorowie prawa, we wszystkich Seminarjach Professorowie filozofii, we wszystkich zaś Instytutach duchownych Professorowie filozofii albo do tego za nayszdolniejszych uznani nauczyciele.

Naynowsze wiadomości datowane w Madrycie pod d. 28. Kwietnia donoszą, iż otworzono tam pożyczkę 40 millionów realów po 20 od sta, z szczególną hypoteką na różnych dochodach, które Korona pobiera od Duchownych (*Excusado, Noveno*). Pożyczka ta podzieloną iest na akcye po 4000, 8000 i 12000 realów, które będą mogły bydź zapisane w księgi krajowe.

Gazeta Madrycka Rozmaitości z d. 27. Kwietnia zawiera następującą anekdotę zaręczającą za nią. Gdy Poseł Francuzki Xiąże de Laval przed kilku dniami przybył do Sekretaryjatu Stanu w interessach, wzywał go Król do siebie. Xiąże chociaź ubrany we fraku pospieszyl do Króla, który do niego rzekł:

„Gdyby kto wątpić miał we Francyi o isteniem przezemnie przyięciu Konstytucyynego Rządu i twierdził, że gwałtem wymuszone na mnie przysięgę, upoważniam W Pana do przeczenia temu iak i doniesienia swojemu Dworowi i przyiaciołom, że dobrowolnie moją wykonatem przysięgę.“

Podług wiadomości z Kadyxu wskutku badan rozpoczętych tamże przeciwko sprawcom krwawych wypadków zaszych na 10. Marca areztowani zostali Jenerałowie: Campana i Valdes, iako też Pułkownicy batalionów Guias i Lealtad.

Jedną z gazet opisuje więzienia Inkwizycyi widziane niedawno przez pewnego Hiszpana i kończy temi słowy: „Te to są nayskaradnieysze piekła zwiedzane przez nas, któreby same nawet zwierzęta opuścić musiały. Powietrze zarazliwe, które wyziewają; ponura ciehość i wieczna noc w nich panująca; okropną nam ich przypominają pamiętkę. Słońca promienie nie oświecały nigdy tych strasznych, podziemnych otchłan.“

W szpitalach Madryckich używają pomysłnym skutkiem kóry przeciwko febrze południowo Amerykańskiego krzewu zwanego od Indyjan Chininiha, który lekarz Pavon w Madrycie nazwał *Unanuga Febrifuga*.

Wielka Brytania i Irlandyia.

Sędzia starszych Wood wniosł niedawno na d. 2. b. m. w Izbie niższej przeciwko namięnionemu inź świadkowi korony Edwardsovi. Twierdził on, że 7 osób z których iest nieposzlakowanej sławy doniosły mu iako urzędnikowi chociaź nie zaprzysięgli czynności, dowodzące, że Edwards iest większym ieszcze zdraycą iak Thistlewood i inni znim straceni, i że on iest sprawcą całego spisku, za który tamci ukarani zostali a mianowicie: że Edwards ułożył spisek na życie pierwszych osób w Kraiu; biegł od szynku do szynku, wzywał różne osoby do obalenia Rządu różnemi sposoby, podczas posiedzeń Parlamentu chciał tenże wysadzić w powietrze, do czego sam palne materyie przygotowywał; Thistlewooda mienił bydź swoim ajentem. — Z tych wszystkich powodów wniosł Wood, ażeby Edwards pocięgniony był przed Parlament.

Francyia.

Z Paryża d. 8. Maia. — Gdy Xiężna Angouleme w tych dniach przejeżdżała przez

Boulevard, iotr jeden miał okropne obelgi przeciwko niemu. Chciano go aresztować, atoli szczęściu jego towarzyszeń przybiegło mu na pomoc i ten ratował się ucieczką.

Bardzo przesadzoną jest wieść, umieszczona w niektórych gazetach naszych, że koszta przewiezienia wnętrzości Xięcia Berry do Lille wyniosły 860,000 franków.

Dziennik Renomé donosi: „że w Kwietniu wykreślono mu 127 artykułów zawierających 4682 wierszów, 37450 wyrazów i 187250 liter; nie rachując kresiek i kropek.“

Blaise Mouchard, napadnięty skrytoboyczym sposobem w Paryżu na d. 2. b. m. tak dalece przyprowadzony do zdrowia, iż sądzi, że mu nie odeymą ręki, lecz tylko będą drzazg z kości łokciowej; ma ón lat 28. Gdygo przyniesiono do domu Xięcia Brogli pierwszy jego wyraz był: ukradzione mi hasło; oprócz dwóch skrytoboyców był i trzeci; lecz tylko dwa dano wystrzały. Po za wczoraj aresztowano jednego z zamaskowanych, po przejrzeniu jego mieszkania naleziono dużo broni i ładunków. — Osobliwszą jest, że hasło to miało służyć na 3. t. m. dzień powrotu Króla, kiedy gwardya Narodowa miała odbywać straż w pałacu Tuilleryjskim. — Tuteysza gwardya składa się ze 30000 ludzi. Z tej od lat 6 nie pociągnięto nikogo do Sądu za przewinienie kary godne, a z 1500 Officerów nie był żaden karany za zaniedbanie służby.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych w d. 9. b. m. zakończono rozprawy względem prawa cłowego, które przy głosowaniu przyjęto zostało większością 185 głosów przeciwko jednemu.

Pomiędzy mowcami względem prawa cłowego wystąpił P. Laisné de Villevésque fabrykant, przeciwko P. Bastereche broniąc systematu zakazującego. Twierdził ón, iż kwitujący stan fabryk Francuzkich winien jest wyłączeniu cudzoziemców od krajowych iarnarków, iż że ten stan szczególniej ma swoy pływ na uprawę roli ponieważ rolnik, iuż to kupuje plody rękodzielnicze taniej iak oné są zagranicą, iuż to mnóstwo fabryk ułatwia mu sprzedaż ziemiopłodów. Mowca na dowód iak wybornem jest to systema zakazujące wprowadzania towarów stawia przykład Anglii, należąca do obrońców tego systematu, czego Anglii łatweby było dowiesć przeciwnie. Dumnem miastom fabrycznem Anglii stawia ubogich fabrykantów nędznych wiosek Polski, iakoby rzut oka na mapę nauczał go, że Sandomierz postąpiłby bardzo źle, gdyby założył fabrykę kotonową dla zby-

wania swojej pszenicy do fabryki, miasto poselania iey do Gdańska i kupowania tamże kotonu. Mowca oświadczył się za wolnym wywozem wełny, iako i za cłem wchodowem na wełnę cienką i krajową. Przeciwnie zaś powstawał na korzyści żeglugi do Indyiów wschodnich. Korzyści te powinny być ograniczone, ponieważ handel tameczny prowadzić potrzeba ze stratą, a Indyjskie towary ogołacają Europę z pomiędzy gotowych, które przez zużycie towarów marnotrawią się. Nie trudnoby było dowiesć, że Indye wschodnie zubożyły Enropę, że pochłoneły te drogie metalle, które Kartago i Rzym z bogatych kopalni Hiszpańskich wydobywały, które Niemcy i Węgry w średnich dostarczały wiekach, która od 1600 w liczbie 50 millionów wpływały z Ameryki, a z których jeszcze 8 do 10 miliardów pozostało w Europie.

Gravier, który z d. 6. na 7. aresztowany był przy pałacu Tuilleryjskim osadzony jest w Coniergeri; miał inż. wskazać trzech współuczestników występku swojego a nawet wyznał, iż ón był sprawcą zaszcęgo inż. pierwey wybuchnienia; ma lat 31 ale nie 30. Urzędnik Policji Rivoire szczególniej się zastąpił przy onegoż schwyтaniu i inny nazwiskiem Ganot, był tyle odważny, że paczkę ważącą dwa lub trzy funty prochu, uchwycił i iuż pałacy się luat swoją ugasił chustką.

Gazeta codzienna zapewnia, iż jeden z skrytoboyców co napadli żołnierza z gwardyi, Moucharda aresztowany został na d. 6. Maia; w mieszkaniu jego znaleziono wiele mundurów gwardyi Królewskiej 8 broni i plan na pismie iak należy na padać, ażeby dostać hasła.

Dziennik rozpraw pod d. 9. Maia wyraża: „Od dnia wczorayszego odebraliśmy bliższe szczegóły o występku i uwięzieniu Gravierą. Namieniliśmy iuż o niegodziwych pieśniach przy nim znalezionych, które albo miały być rzucone pod fortekę albo miały być przybite i służyć za wykład zamierzoney zbrodni. Myśli tych pieśni są tak zbrodnicze, wyrazy tak obrażające, iż niemożność udzielenia ich naszym czytelnikom, dostateczną będzie dla nich do rozumienia osnowy. Prochu znajdującego się w petardzie było dwa lub trzy funty, petarda okrecona była mocno niciami, a łoskot byłby był nie równie mocniejszy iak owy z d. 28. Kwietnia. P. Rivoire urzędnik pocią od czasu ostatniego wybuch-

nienia miał zlecenie szczególne czuwania nad tą częścią pałacu; on to najpierwej powziął podejrzenie o zamiarze Graviera, widział jak ten szedł ku fortecy niosąc w ręku paczkę, położył ją pod fortką i z zapalonym skręconym tytunem (cygaro) zbliżał się do niej, zawołał natychmiast dozorców i żandarmów, którzy schwycili Graviera podczas, gdy jeden z nich Dozorca Ganot, zimną krwią obwinął petardę, swoją chustką, odjął ją i już palący się lunt ugasił. — Poczem przyprowadzono Graviera do Marszałka czyniącego służbę Jenerała Majora gwardyi, gdzie kilka razy mocno zasłabł. Podczas badania zapytany, odpowiedział: iż rodził się w Barceloniet, ma lat 31, i że służył Kapitanem w byłym pułku gwardyi ufanów. Zdaie się bydz pewną, iż od owego czasu trudnił się różnym rzemiosłem, i długi czas był komisantem w domu kupieckim.

N i e m c y.

Z Lipska d. 6. Maia. — Xiążę Schwarzenberg ma się co raz lepiej, lekarza Hahnemann uważany jest bardzo od rodziny Xiążęcej; przed kilku dniami darował mn Xiążę kosztowny pierścień, mówią o wielkiej summie, którą ma obdarzyć Xiążę Hahnemanna.

Listy z Lipska donoszą: Jarmark Lipski był bardzo pomyślny dla Anglików; przedali oni mnóstwo towarów za małą cenę, każdy myślący fabrykant zgodził się z większością, iż w takim sposobie nie mogą rzeczy długo trwać. W każdej ulicy widać napisy: Towary z Glasgowa, Birmingham, Leeds, Manchesteru i Sheffieldu — nie dosyć na tem, jest tu jeszcze znaczna liczba Kommissantów Hamburgskich co ponajmowali domy dla napętnienia ich towarami Angielskiemi, ażeby ie za najmnieszę cenę roztrwonić. Przeciwnie zaś ubodzy fabrykanci Niemeccy stoją napróżno przed swoimi sklepami i z płaczem patrzą, jak ich znaiomi prowadzą koło nich towary Angielskie. Wszędzie po domach gościnnych słycać Angielski język, który tylko Niemieckim westchnieniem przerywany bywa; krótkomówiąc każdy zdumiewa się nad mnóstwem towarów Angiel-

skich, które tego Jarmarku zbyto. Fabrykanci Sascy oddalają 2/3 części swoich robotników i z bojaźnią spoglądają na przyszłość.

P r u s s y.

Gazety Pruskie Stann umieściły o zabłąkanych żołnierzach w pochodzie do Rossyi w roku 1812, artykuł, z którego wykazuje się iż wysłany w tey mierze od Ministerium Pruskiego Hannoverški Porucznik Meyer zwiedził 36 Gubernii Państwa Rossyiskiego, dla zasiągnięcia wiadomości o losie owych obłąkanych. Spisy, dane temuż Porucznikowi Meyerowi od Władz Pruskich, zawierają iniono na i opisy blisko szesnastu tysięcy ludzi. Przez tę podróż, otrzymano wiadomości pewne o 5830 zabłąkanych; tudzież, że 4933 umarło; 702 wzięło służbę w Rossyisko-Niemieckich Legionach, które później w Niemczech rozpuszczono; 49 uwolniono z Rossyi; 147 żyje w Kraiu i poczęści zobowiązali się przysięga Poddanym Rossyiskim. Pomimo tego Porucznik Meyer zasiągnął jeszcze wiadomość o 2843 żołnierzach Niemieckich nie umieszczonych w danych mu spisach, o których pobycie żadnych dokładnych nie było wiadomości.

R o s s y i a.

Dnia 6. Grudnia z. r. przybyła na komorę Soroczyńską w Gubernii Oryenburgskiej z Bucharii i Chiwa karawanna składająca się z 570 wielbłądów z 66 poganiaczami, pod rozkazami Izmaela Szarof. Z 1150 skrzyń, tey karawanny wprowadzono 530 mających w sobie płody bawełniane i surowy bawełny w wartości 130,000 rubli, z resztą udali się Bucharowie i Chiwenserowie do Astrakanu.

W Irkucku nadzwyczajnie były tegie mrozy tey zimy; zaczęła ona się później jak w dawniejszych latach, ale za to w ciągu miesiąca Grudnia i do końca Stycznia bywały mrozy rzadko mniejsze jak 40 stopni podług Reaumura, a czasem 42, 43, a nawet 44. W Islandyi zaś, była zima bardzo łagodną.